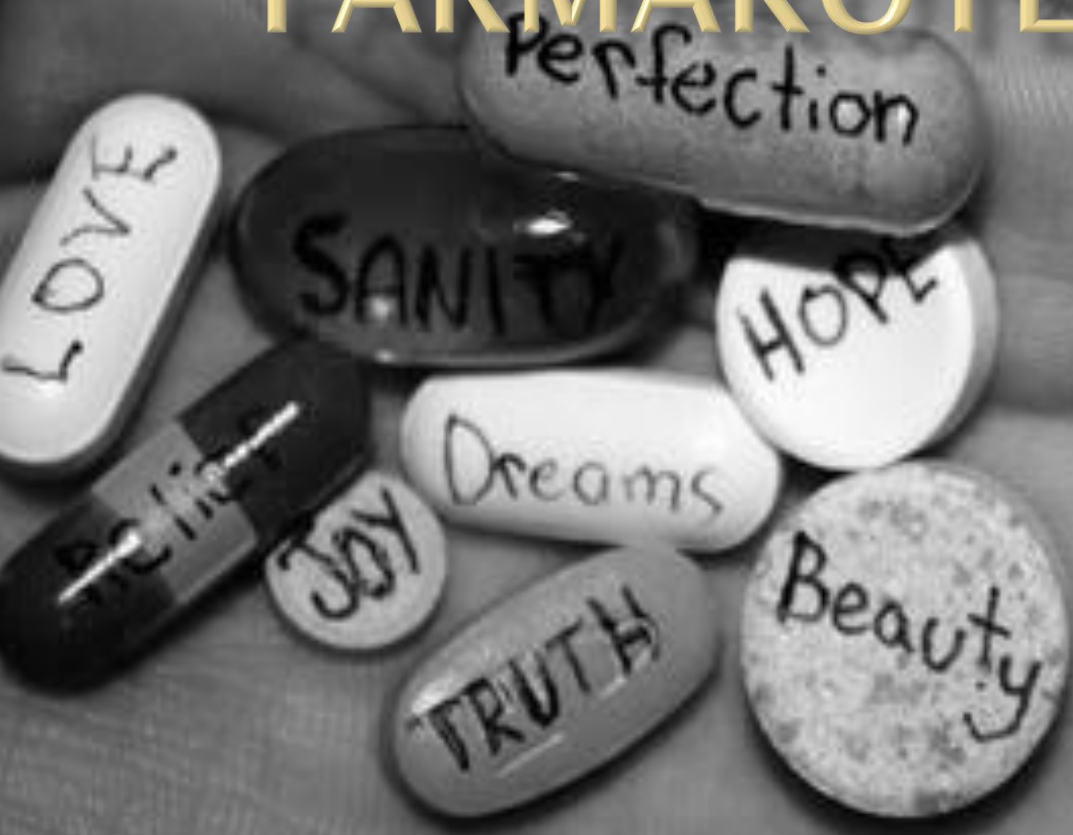

DEMENCIÁK FARMAKOTERÁPIÁJA

Dr. Kovács János
2015.11.25.

A száraz tények

Demencia: az értelmi képességek hanyatlásával járó tünetcsoport

Epidemiológia: 65 éves kor felett kb. 10%-os előfordulás (65 éves korban 1%, majd évente 2x)

Mo.-n 20% 65 év feletti: kb. 170-200 000 demens!

Megoszlás

AD 53% - VD 16% - Egyéb 31% (Lobo, Launer, Fratiglioni 2000)

Miért fontos?

A század közepére 115 millió főre jósolt
betegszám

költségvonzatát évi 172 milliárd dollárra becsülik

Az enyhe és középsúlyos dementiák 50–80%-át
nem ismerik fel az alapellátásban (Galvin 2012)

Delírium

Def.: tudatzavarral járó, fenomenológiailag pontosan körülírható org. pszichoszindróma

Epidemiológia

- ▣ 65 éves kor felett kiemelkedő
- ▣ bel-és sebészeti osztályokon 10-17%
- ▣ geriátria részlegen 80%

Delírium 2.

Tünettan:

- ▣ Tudatzavar: fluktuáló éberség és tisztaság, kezdetben hipervigilitás, majd a vigilitás csökken
- ▣ Figyelemzavar,
- ▣ A kognitív folyamatok globális zavara:
 - dezorientáció (az autopszichés orientáció általában megtartott)
 - Percepció: illúziók, hallucinációk
 - Gondolkodás: inkoherencia → doxazma (reziduális ~)
 - Memória: az emlékezés valamennyi szakaszát érinti (főleg a megjegyző)
- ▣ Emocionális zavar: szorongás, félelem, irritabilitás, apathia
- ▣ Pszichomotoros zavar: nyugtalanság
- ▣ Alvás-ébrenlét ciklus zavara (szakaszos, „naplemente-tünet”)
- ▣ Vegetatív tünetek

Delírium 3.

Okok:

- ▣ 1. Alkohol/ gyógyszer/ drog intoxikáció, megvonás, mellékhatás (centrális anti-kolinerg szindróma – AP, AD)
- ▣ 2. Acs-zavarok: hipoxia, hipo/hiperglikémia, elektrolitzavar, vese-, májműködés, anaemia, vitaminhiány, endokrinopathia
- ▣ 3. Kardiovaszkuláris betegség: pangásos szívelégtelenség, AMI, aritmia, sokk
- ▣ 4. KIR kórok: trauma, epilepszia, infekció, térfoglaló folyamat, cerebro-vascularis betegség
- ▣ 5. Alvásmegvonás

Delírium 4.

Dementia és delírium elkülönítése (Lipowski szerint)

<i>Jellemző</i>	<i>Dementia</i>	<i>Delírium</i>
Kialakulás	lassú	gyors
Időtartam	hónapok, évek	órák, hetek
Figyelem	megtartott	fluktuáló
Memória	a hosszútávú memória	a rövidtávú ~ érintett
Beszéd	szótalálási nehézség	inkoherens(lassú v.gyors)
Alvás-ébrenlét	töredezett alvás	a ciklus felborul
Gondolkodás	elszegényedett	dezorganizált
Tudatállapot	nincs tudatzavar	van tudatzavar
Éberség	megtartotott	vigilancia nő/csökken

Kezelés:

- ▣ Oki terápia
- ▣ Tüneti terápia: BZD, AP

Mit kell kizárni?

REVERZIBILIS DEMENTIÁK (kb. 10%)

- D – drog (barbiturátok, szedatív és/v. antikolinerg szerek, bizonyos diuretikumok, izomrelaxánsok)
- E – emocionális betegségek (depresszív pseudodementia, szorongásos betegségek)
- M – metabolikus/endokrin bet. (DM, hypo/hyperthyreosis, hypo/hyperparathyreosis, Addison-kór)
- E – érzékszervi betegségek (látás-, halláscsökkenés)
- N – neurológiai betegségek (normotenzív hydrocephalus)
- T – trauma, tumor
- I – infekció (meningitis, lues)
- A – alkoholmegvonás, alkoholos encephalopathiák

Lokalizáció szerinti klasszifikáció

- ▣ Kortikalis
 - Alzheimer-kor
 - frontotemporalis dementiák (pl. Pick-atrophia)
 - alkoholos encephalopathia
- ▣ Szubkortikalis
 - progresszív szupranuklearis benulás(PSP)
 - Huntington-kor
 - Parkinson-kor
 - multi-infarct dementia (MID)
- ▣ Kortiko-szubkort.
 - Lewy-testes betegség
 - kortikobasalis degeneráció
 - vascularis dementia
- ▣ Multifokalis
 - Creutzfeldt-Jakob betegség

AD farmakoterápiája

- Tünetjavítás (a hatásnak a hatékony dózis elérése után 1-2 hónapon belül mutatkoznia kell)
 - nootrop szerek (piracetam, nicergolin, ginkgo biloba, vinpocetin) – a dementia előtt
 - kolinészterázgátlók (donepezil, rivastigmin) – enyhe-középsúlyos szakaszban
 - NMDA-antagonista (memantin) – középsúlyos-súlyos szakaszban

Nootrop szerekek

- ▣ Piracetam (pl. Nootropil)
- ▣ Nicergolin (Sermion)
- ▣ ginkgo biloba (pl. Tebofortan)
- ▣ Vinpocetin (pl. Cavinton)

Kolinészterázgátlók

- ▣ Donepezil (Aricept)
- ▣ Rivastigmin (Exelon)

NMDA-antagonista

- ▣ Memantin (Ebixa)

AD farmakoterápiája II.

Nem kognitív (BPSD – behavioral and psychological symptoms in dementia)

- ▣ Agitáció
- ▣ Depresszió
- ▣ Szorongás
- ▣ Abnormális motoros tevékenység
- ▣ Emelkedett hangulat
- ▣ Irritabilitás
- ▣ Apátia
- ▣ Kritikátlanág és irritabilitás
- ▣ Téveseszmék (gyakran meglopatásos), Hallucinációk
- ▣ Étvágy és alvásritmus megváltozása

Köszönöm a figyelmet!